

Mezinárodní rok chemie 2011

Rok 2011 se celosvětově slavil jako Mezinárodní rok chemie (IYC). Důvody pro jeho vyhlášení a potřebnost takové události není nutné komentovat – všichni nepochybně vnímáme, jaký dojem slovo „chemie“ vyvolává, a snad i cítíme potřebu s tímto stavem NĚCO udělat. I když by byla naivní představa, že jeden rok nějak zásadně změní obraz chemie v očích veřejnosti, byl IYC příležitostí, s ním NĚČÍM alespoň začít.

Nyní, když náš chemický rok skončil, můžeme s klidným svědomím říci, že v České republice, se to těžko definovatelné NĚCO docela povedlo.

Nelze na omezeném prostoru vyjmenovat všechny akce, které v průběhu loňského roku pomáhaly vylepšit jméno chemie, proto jen stručné připomenutí některých z těch, které se realizovaly poprvé právě u příležitosti IYC. Vše začalo v lednu „Snídaní vědkyň“ na půdě Akademie věd ČR a oceněním vítěze soutěže pro studenty SŠ „České logo Mezinárodního roku chemie“. V dubnu se k roku chemie připojili organizátoři filmového festivalu Academia Film Olomouc, kteří přijali myšlenku propagace chemie za svou a připravili speciální chemický ročník. V květnu začala série „venkovních“ aktivit pro širokou veřejnost akcí „Chemie a paliva“ v Praze a v rámci 10. Evropského fóra vědy a techniky proběhlo Fórum České společnosti chemické „Chemie pro společnost 2011“. V červnu měly premiéru malé chemické jarmarky v Příbrami a Liberci a velký chemický jarmark v Pardubicích. Po prázdninové pauze pokračovaly v září akce pro veřejnost velkými chemickými jarmarky v Ústí n. L. a v Praze. V průběhu roku byla rovněž vyhlášena celá řada soutěží s chemickou tematikou pro žáky základních i středních škol – např. výtvarná soutěž Životodárná voda pořádaná ČSCH, soutěž o nejlepší chemický komiks organizovaná MŽP ČR nebo fotografická soutěž Chemie kolem nás pořádaná Krajským úřadem Ústeckého kraje. Kompletní výčet akcí věnovaných IYC v ČR je k dispozici na českých stránkách roku chemie spravovaných pracovní skupinou pro Mezinárodní rok chemie při České společnosti chemické (www.rokchemie.cz).

V rámci ohlednutí za IYC v ČR je vhodná příležitost k poděkování těm, kteří za jeho (podle našeho názoru) úspěšným průběhem stojí.

Poděkování patří nepochybně generálnímu partnerovi Mezinárodního roku chemie v ČR, společnosti UNIPETROL, a.s., a to nejen za finanční podporu, ale také za mimořádně aktivní pomoc a účast na těch největších akcích (Chemie a paliva, chemické jarmarky v Pardubicích, Ústí n. L. a Praze). Přístup společnosti UNIPETROL, a.s. je o to cennější, že žádný jiný subjekt z oblasti chemického průmyslu nenašel ochotu, sílu, energii a prostředky k zapojení se do IYC na celostátní úrovni.

Podobně ojedinělým (a o to významnějším) subjektem z oblasti státní správy, který se významně účastnil dění

kolem IYC a kterému náleží velké poděkování, je Ministerstvo životního prostředí. MŽP organizovalo velké množství akcí samostatně (soutěže, celoroční seriál článků s chemickou tematikou ve Zpravodaji MŽP, ...) a jeho pracovníci se aktivně podíleli i na ostatních aktivitách IYC.

Dík patří také společnosti Česká hlava, s.r.o., která projevila velmi vstřícný postoj k aktivitám IYC a která technicky zrealizovala Fórum České společnosti chemické „Chemie pro společnost 2011“, jarmarky v Příbrami, Liberci a „megajarmark“ v Praze.

Největší poděkování ale patří lidem, konkrétním jednotlivcům, kteří, na rozdíl od mnoha chemických podniků a státních orgánů, měli ochotu, našli sílu a energii, věnovali svůj čas a pomohli získat i prostředky na to, aby se to množství aktivit v minulém roce uskutečnilo.

Ze všech na prvním místě patří dík Pavlu Drašarovi (VŠCHT Praha), který byl prvním, kdo v souvislosti s IYC přestal už na začátku roku 2010 mluvit a začal konat. Byl katalyzátorem, bez něhož by sice IYC proběhl, ovšem mnohem pomaleji a s menším „výtěžkem“.

Z těch mnoha dalších, kteří nad rámec svých běžných pracovních povinností „udělali“ náš rok chemie, jmenujme alespoň aktivní členy pracovní skupiny pro Mezinárodní rok chemie (bez titulů, v abecedním pořadí): Magdalena Bendová (ÚChP AVČR, v. v. i.), Petra Karnetová (VŠCHT Praha), Zdeňka Kolská (PřF UJEP Ústí nad Labem), Irena Krumlová (ÚOCHB AV ČR, v.v.i.), Alexandr Prokop (Uskupení TESLA, o.s.), Jiří Reiss (Svaz chemického průmyslu ČR), Zuzana Sedláková (ÚChP AVČR, v. v. i.), Jitka Svatošová (dříve MŠMT ČR), Kateřina Šebková (MŽP ČR), Petr Šmejkal (PřF UK Praha), Zita Valentová (MSŠCH Praha), Tomáš Wágner (FChT, Univerzita Pardubice), Zdeněk Wagner (ÚChP AV ČR, v. v. i.).

Jsou další stovky, možná tisíce, schopných lidí, kteří se na realizaci jednotlivých akcí podíleli a z nichž každý svou troškou přispěl k tomu, že chemie byla v minulém roce vidět o něco více než v letech minulých. Společně poděkujeme všem, kteří se do Mezinárodního roku chemie zapojili. Poděkujeme a važme si toho, že mezi chemiky (i nechemiky!) jsou lidé, kteří se dokážou odtrhnout od svých výzkumů, od svých vyučovacích hodin, od svých běžných povinností – a udělat NĚCO navíc pro to, aby chemie, náš obor, začala být vnímána tak, jak jí náleží.

Poznání, že takoví lidé existují, je snad nejlepším závěrem, jaký Mezinárodní rok chemie 2011 může mít. Takové poznání znamená naději, že Mezinárodní rok chemie byl pouze začátek NĚČEHO, co bude pokračovat dál i bez nálepky IYC. Přejme si, aby i každý další rok byl pro nás všechny příležitostí ukázat, že chemie je krásná a atraktivní věda.

Václav Slovák

Redakce časopisu

Chemické listy

uděluje

**CENU
Karla PREISE
za rok 2011**

Jindře Musilové a Zdeňku Glatzovi

Ústav biochemie, Masarykova univerzita v Brně

za práci

Metabolomika – základní pojmy, strategie a metodologie

Chem. Listy 105, 745 (2011)

SRDEČNĚ BLAHOPŘEJEME